

Quick scan flora en fauna

Groeneweg 58 te Rhenen

In opdracht van: Gemeente Rhenen

24 mei 2022

Colofon

© 2022 Laneco / Gemeente Rhenen

Tekst en samenstelling: J. Geisler MSc.

Tweede lezer: J. Roelofs MSc.

Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren

Projectnummer: 174.22.01

In opdracht van: Gemeente Rhenen

Wijze van citeren: Geisler, J., (2022). *Quick scan flora en fauna Groeneweg 58 te Rhenen*. Laneco, Ede.

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologisch advies en onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

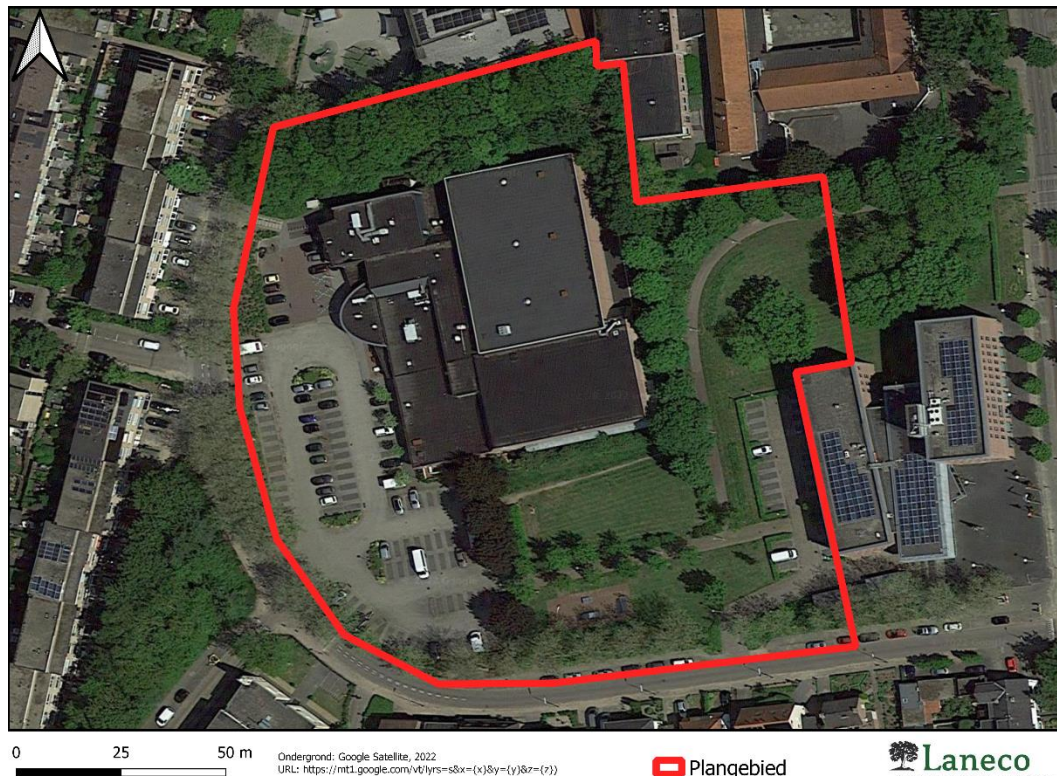
INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN	4
2	TOETSING	7
2.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	7
2.2	NATUURNETWERK NEDERLAND (NNN)	7
2.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	8
2.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	8
2.5	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	9
3	CONCLUSIE	18
3.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	18
3.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	18
3.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	19
3.5	CONSEQUENTIES	19
3.6	AANBEVELINGEN	20
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER	22
BIJLAGE 2	LITERATUURLIJST	26

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Het plangebied ligt aan de Groeneweg 58 te Rhenen en omvat het gebouw van sport- en recreatiecentrum 't Gastland met een parkeerplaats en omliggend terrein (zie afbeelding 1). Hier is men voornemens om het gebouw deels te slopen en de omgeving te herinrichten.

Afbeelding 1: De globale ligging van het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen (rode contour).

Laneco heeft in opdracht van gemeente Rhenen de beoogde herinrichting getoetst aan de Wet natuurbescherming en een quick scan flora en fauna uitgevoerd. In deze quick scan zijn de geschiktheid van het habitat voor beschermde planten- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten beoordeeld op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen ten aanzien van mogelijke vervolgpactures in het kader van de Wet natuurbescherming en natuurbeleid.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom in het westelijke deel van de stad Rhenen (gemeente Rhenen, provincie Utrecht), in een woonwijk. Op circa 800 meter afstand ten zuiden loopt de rivier Nederrijn met de uiterwaarden. Ten westen en noordwesten

bevindt zich op een afstand van circa 600 meter een bosgebied, wat aangesloten is bij en deel uitmaakt van de (zuidelijke) Utrechtse Heuvelrug. Ten noorden, oosten en zuidoosten liggen op een afstand van circa 800 meter en achter de provinciale weg N233 vooral agrarische weilanden met enkele kleine bossen en het dorp Achterberg.

Het plangebied bevindt zich in het westelijke deel van Rhenen op het bedrijfs- en omliggend terrein van sport- en recreatiecentrum 't Gastland. Aan alle zijden bevinden zich voornamelijk woonhuizen en enkele bedrijfsgebouwen. Het plangebied zelf wordt ten noorden door het terrein en de gebouwen van de scholen CBS De Springplank en Pantarijn Sgm, ten westen en zuiden door de Groeneweg en ten oosten door de gebouwen van o.a. de politie en gemeente Rhenen begrenst. In en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen (natuurlijke) wateren en watergangen aanwezig.

Het westelijke deel van het plangebied omvat een open en verharde parkeerplaats met enkele platanen (*Platanus* spp.) en rozenstruiken (*Rosa* spp.) langs de grens. Langs de noordkant van het plangebied staat een bomenrij met zomereik (*Quercus robur*) en gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*). Het oostelijke en zuidelijke deel van het plangebied bestaat grotendeels uit open en parkachtig grasland met verharde wandelpaden, dat als losloopgebied voor honden wordt gebruikt. Verder is vanuit het zuiden via een bestrate toegangsweg een verharde parkeerplaats te bereiken. In deze delen van het plangebied staan bomenrijen met soorten als rode esdoorn (*Acer rubrum*), beuk (*Fagus sylvatica*), gewone- en Noorse esdoorn (*Acer platanoides*). In het hele plangebied groeien in de hagen tussen de bomen, onder de bomen zelf en incidenteel op het grasland soorten als Amerikaans krentenboompje (*Amelanchier lamarckii*), bergroos (*Rosa glauca*), dolle kervel (*Chaerophyllum temulum*), haagbeuk (*Carpinus betulus*), haagliguster (*Ligustrum ovalifolium*), hazelaar (*Corylus avellana*), klimop (*Hedera helix*), look-zonder-look (*Alliaria petiolata*), Spaanse aak (*Acer campestre*), spierstruik (*Spiraea* spp.) en stinkende gouwe (*Chelidonium majus*).

Centraal in het plangebied bevindt zich het gebouw van sport- en recreatiecentrum 't Gastland. Het noordoostelijke deel van dit gebouw omvat een circa drie verdiepingen hoog zwembad. De westelijke en zuidelijke delen van dit gebouw zijn een tot twee verdiepingen hoog. Alle daken zijn plat en met bitumen bedekt. De muren zijn voornamelijk uit steen opgetrokken en hebben een spouw; open stootvoegen met openingen tussen 1 en 3 centimeter zijn aan alle kanten van het gebouw aanwezig. De muren van de entree in het westelijke deel van het gebouw bestaan uit metalen platen en grote etalages (zie afbeelding 2).

Men is voornemens om het gebouw in het plangebied deels te slopen en uit te breiden. Hiervoor worden enkele bomen gekapt en het omliggende terrein heringericht.

Afbeelding 2: (Vanaf boven) De entree en parkeerplaats vanuit westen, vanuit zuiden, de sporthal met parkachtig grasland vanuit zuiden en het oostelijke deel van het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen (Foto's: Laneco, 2022).

2 TOETSING

2.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

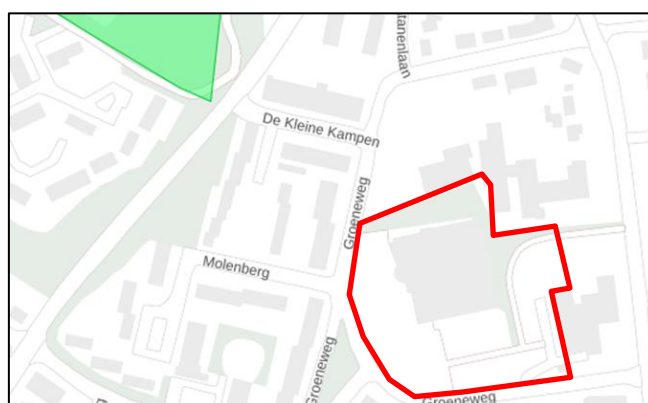
Via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom zijn ook andere verspreidingsbronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst in bijlage 2). De meeste gegevens betreffen relatief globale verspreidingsgegevens. Omdat deze gegevens vrij globaal zijn, is de beoordeling in de quick scan vooral gebaseerd op een veldbezoek door een ecooloog.

Op 12 mei 2022 heeft een ecooloog van Laneco het plangebied en de directe omgeving verkend. Het veldbezoek startte om 8.45 uur en duurde 1,5 uur. De weersomstandigheden waren: 19°C, zonnig en droog, helder en windkracht 3 Bft. Het doel van het veldbezoek was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het habitat voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Er is tijdens het veldbezoek gebruik gemaakt van zichtwaarnemingen en sporenonderzoek. Ook is gelet op aanwezigheid van in gebruik zijnde of mogelijk geschikte broed- en verblijfplaatsen. Dit veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

De aanwezigheid van soorten in een gebied is bepaald bij een reikwijdte van 5 kilometer rondom het plangebied. Wanneer er aan de directe omgeving wordt gerefereerd, betreft het een straal van ca. 100 meter rondom het plangebied.

2.2 NATUURNETWERK NEDERLAND (NNN)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het NNN (provincie Utrecht, 2022a). Door de geplande werkzaamheden gaat daarom geen NNN-gebied verloren. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied bevindt zich op circa 140 meter ten zuidoosten van het plangebied (zie afbeelding 3). Vanuit het NNN gaat geen externe werking en gezien de lokale aard van ingreep, de huidige situatie en tussenliggende elementen (drie verdiepingen hoge woonhuizen) zijn effecten op het NNN-gebied niet te verwachten.

Afbeelding 3: De globale ligging van het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen (rode contour) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; groen vlak) (provincie Utrecht, 2022a).

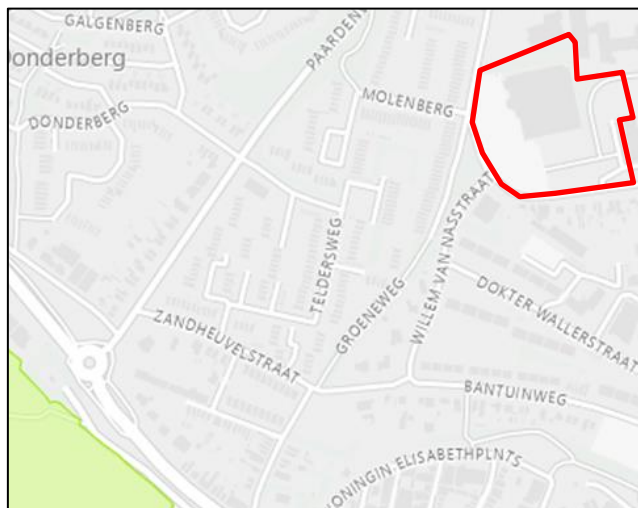

2.2.1 Overige beleidskaders

Er zijn geen andere beleidskaders uit het Natuurbeleidsplan (NBP) van toepassing in het plangebied (provincie Utrecht, 2022b). Het plangebied ligt in de bebouwde kom.

2.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied ligt op circa 450 meter ten oosten van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied "Rijntakken" (Natura 2000, 2022; zie afbeelding 4). Door de voorgenomen ingrepen gaat geen Natura 2000-gebied verloren. Effecten op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied door externe invloeden van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling, zijn gezien de tussenliggende elementen op voorhand uitgesloten.

Afbeelding 4: De globale ligging van het plangebied aan de Groeneweg 58 te Rhenen (rode contour) ten opzichte van het Natura 2000-gebied "Rijntakken" (groen vlak) (Natura 2000, 2022).

In deze fase is nog niet bekend hoe de aanleg- en gebruikersfase uitgevoerd worden. Tijdens de aanlegfase, i.e. het realiseren van nieuwbouw, kunnen hogere stikstofemissies in vergelijking met de huidige situatie ontstaan. Om significante effecten op omliggende Natura 2000-gebieden door het project te bepalen, en indien een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is, is een stikstofberekening noodzakelijk. Deze berekening kan uitsluitsel geven over de stikstofemissie als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling en de depositie op Natura 2000-gebieden. Als sprake is van een toename aan stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten, dan moet nader onderzoek middels een voortoets stikstofdepositie uitwijzen of er sprake is van significant negatieve effecten.

2.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom Boswet. Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming is dan niet van toepassing (zie bijlage 1). Voor het kappen van bomen in het plangebied kan een kapvergunning en/of omgevingsvergunning van de gemeente noodzakelijk zijn.

2.5 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er sprake is van negatieve effecten op (potentiële) verblijfplaatsen of (potentieel) leefgebied van beschermde planten en dieren.

2.5.1 Vaatplanten

Het plangebied is grotendeels verhard, bebouwd en open, waardoor ruimte voor vegetatie over het algemeen beperkt is. Het omliggend terrein met ruimte voor vegetatie is, net zoals het plangebied, door o.a. de ligging in stedelijk gebied en het gebruik als hondenlosloopgebied sterk door mensen beïnvloed. Ook duidt de aanwezige vegetatie in het plangebied op een sterk gecultiveerde en voedselrijke groeilocatie, dus een door mensen sterk beïnvloed milieu.

Beschermde soorten vaatplanten zijn over het algemeen gebonden aan specifieke standplaatsen in natuurgebieden, op schrale (graan)akkers of andere bijzondere groeiplaatsen. Beschermde soorten vaatplanten groeien bovendien voornamelijk in voedselarme gebieden die niet onderhevig zijn aan grote invloed van mensen. Negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op beschermde soorten vaatplanten zijn in het plangebied dan ook uitgesloten.

2.5.2 Grondgebonden zoogdieren

Om een goed beeld te krijgen van de te verwachten soorten grondgebonden zoogdieren in de directe omgeving van en binnen het plangebied zijn de volgende bronnen geraadpleegd: Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2012 t/m 2022), Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen et al., 2016) en de online zoogdieren verspreidingsatlas (Zoogdierverseniging, 2022).

Nationaal beschermde soorten met provinciale vrijstelling

Binnen het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende nationaal beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals de haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), vos (*Vulpes vulpes*) en algemeen voorkomende soorten muizen en spitsmuizen. Voor deze soorten/soortgroepen geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen, mits de zorgplicht in acht wordt genomen (zie bijlage 1).

Niet-vrijgestelde nationale en Europees beschermde soorten

Van de niet-vrijgestelde nationaal beschermde zoogdiersoorten is volgens bovengenoemde bronnen uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van de bever (*Castor fiber*), boommarter (*Martes martes*), damhert (*Dama dama*), das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), otter (*Lutra lutra*), steenmarter (*Martes foina*), waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), wild zwijn (*Sus scrofa*) en wolf (*Canis lupus*).

Bever, otter en waterspitsmuis zijn afhankelijk van natuurlijke wateren en watergangen met structuurrijke en begroeide/beschutte oevers. In en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen dergelijke wateren en oevers aanwezig. Hierdoor zijn negatieve effecten op bever, otter en waterspitsmuis in het plangebied uitgesloten.

Boommarter is een typisch bosbewonende soort, die in verschillende types bos van diverse leeftijden voorkomt. Het is een mobiele en boombewonende soort die een nest maakt in oude spechtholen of eekhoornholen in een bosrijke omgeving. De boomstructuren in het plangebied staan solitair en het plangebied is voor de mensenschuwe boommarter door een hoge mate aan menselijke verstoring als leefgebied ongeschikt. Negatieve effecten op boommarter zijn in het plangebied uitgesloten.

Damhert, wilde zwijn en wolf zijn soorten die zich vooral ophouden in en rond bossen zoals lichte loof- en/of gemengde bossen. Ook zijn voor damhert en wild zwijn leefgebieden aangewezen, zoals de Veluwe; hierbuiten geldt officieel een nulstandbeleid. Incidenteel kunnen enkele individuen van deze soorten in het plangebied aanwezig zijn. Echter ligt het plangebied in de bebouwde kom, waardoor er een hoge mate aan menselijke verstoring is, en omvat het alleen enkele bomen. Hierdoor is het plangebied als leefgebied voor damhert, wolf en wilde zwijn ongeschikt en zijn negatieve effecten op deze soorten uitgesloten.

Das komt voor in open tot halfopen landschap met agrarische gronden, kleine stukken bos, houtwallen, singels en heggen. Sporen van das zoals dassenpijpen, loopwissels en graafputjes zijn in het plangebied niet aangetroffen. Ook is in het plangebied veel verstoring aanwezig door de ligging in de bebouwde kom en het gebruik als hondenloslooplek. Samenvattend zijn negatieve effecten op das in het plangebied uitgesloten.

Eekhoorn heeft zijn nest- en foerageergebied bij voorkeur in een bosrijke omgeving en is minder verstoringgevoelig dan bijvoorbeeld boommarter, waardoor eekhoorn ook in parken en tuinen kan voorkomen. In de bomen in het plangebied zijn geen holtes vastgesteld. Echter bieden deze bomen voor eekhoorn potentieel geschikt leefgebied: ten tijde van het veldbezoek stonden de bomen in het blad, waardoor potentieel voor eekhoorn geschikte nesten in boomkronen niet waargenomen konden worden. Hierdoor is het mogelijk dat in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen van eekhoorn aanwezig zijn die door het kappen van bomen aangetast worden.

Steenmarter is een typisch gebouwbewonende soort die onder andere binnen de bebouwde kom in menselijke bebouwing kan voorkomen. In en rond het plangebied zijn geen sporen van steenmarter, zoals prooiresten, uitwerpselen, vettige sporen of latrines gevonden. Ook biedt het gebouw in het plangebied geen geschikte openingen van minimaal 5 centimeter voor steenmarter. Daarom zijn negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op steenmarter in het plangebied uitgesloten.

Conclusie

Op basis van de verspreidingsgegevens en biotoopinschattingen tijdens de veldverkenning zijn negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op de beschermde grondgebonden zoogdiersoorten bever, boommarter, damhert, das, otter, steenmarter, waterspitsmuis, wolf en wild zwijn in het plangebied uitgesloten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Echter zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van eekhoorn (nesten in boomkronen) niet uitgesloten. Om te onderzoeken of binnen het plangebied potentieel nesten van eekhoorn aanwezig zijn, is een veldbezoek noodzakelijk wanneer er geen blad aan de bomen zit. Indien potentieel geschikte nesten aanwezig zijn, is volledig nader onderzoek naar eekhoorn noodzakelijk.

Van de algemeen voorkomende zoogdiersoorten mogen de verblijfplaatsen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast. Voor de algemeen voorkomende zoogdiersoorten geldt wel de algemene zorgplicht.

2.5.3 Vleermuizen

Om inzicht te krijgen in de aanwezige soorten vleermuizen in de directe omgeving van en binnen het plangebied zijn de volgende bronnen geraadpleegd: Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2012 t/m 2022), Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen et al., 2016), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens et al., 1997) en de online vleermuizen verspreidingsatlas (Zoogdierverseniging, 2022a).

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die aan de hand van echolocatie hun positie bepalen. Deze nachtdieren verblijven overdag in besloten ruimtes. Vleermuizen worden globaal onderverdeeld in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in de zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Een groot aantal soorten overwintert in bunkers, grotten en kelders. Dit geldt ook voor sommige soorten die 's zomers in boomholten verblijven. Andere soorten vleermuizen verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten of achter de bast).

Vanaf begin april komen vleermuizen tevoorschijn uit hun winterverblijven. Afhankelijk van het weer verschijnt de ene soort wat later dan de andere. Van half mei tot half juli vormen de vleermuizen kraamkolonies waarin de jongen worden geboren en grootgebracht. De mannetjes verblijven dan apart in kleinere groepen. In het paarseizoen, vanaf half augustus tot september, vallen de kraamkolonies uiteen. Sommige soorten vleermuizen trekken dan uit hun voortplantingsgebied weg, terwijl andere soorten nooit ver vliegen tussen zomer- en winterverblijf. De meeste vleermuissoorten paren in deze periode. Vanaf oktober gaan de verschillende soorten

---

in winterslaap, waarbij de ene soort zich eerder terugtrekt in zijn winterverblijf dan de andere.

De soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied en volgen daarbij lijnelementen zoals bomenrijen of bebouwing. Het behoud van zulke lijnelementen kan daarom cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Alle vleermuissoorten, hun verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen van het leefgebied zijn beschermd in de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.6 van deze wet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn).

Volgens de verspreidingsgegevens uit bovengenoemde bronnen komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Van deze soorten zijn franjestaart, rosse vleermuis en watervleermuis overwegend boombewonende soorten. Baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis verblijven in zowel gebouwen als bomen en gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegroutes

Van vleermuizen is bekend dat zij lijnelementen, zoals bomenrijen of bebouwing, gebruiken als vliegroute van en naar foerageergebieden en verblijfplaatsen. Halfopen en bosrijk landschap, watergangen (kanalen/rivieren), vijvers, weilanden, tuinen en parken worden door verschillende vleermuissoorten gebruikt als foerageergebied. Door vleermuizen kan in en rond het plangebied worden gefoerageerd en de bebouwing kan onderdeel zijn van een vliegroute. Echter zijn in de directe omgeving van het plangebied voldoende en geschiktere alternatieven aanwezig zoals rijbebouwing (als vliegroutes), tuinen en bosgebieden (als foerageergebieden). Negatieve effecten op essentiële foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn in het plangebied uitgesloten.

Verblijfplaatsen

Bomen in het plangebied hebben grotendeels een kleine omvang en/of zijn snel groeiende soorten. Hierdoor zijn in deze bomen geen holtes te verwachten. Ook zijn tijdens het veldbezoek geen holtes of loszittend schors waargenomen in/aan de bomen in het plangebied. De boomkronen waren tijdens het veldbezoek niet volledig te inspecteren. Echter zijn hier holtes uitgesloten, omdat in jonge en dus dunne taken geen holtes zitten. Samenvattend zijn in het plangebied negatieve effecten op verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten in bomen uitgesloten.

De soorten baardvleermuis, kleine dwergvleermuis en meervleermuis komen over het algemeen in waterrijke landschappen voor en zijn gevoelig voor lichtverstoring. In en in de directe omgeving van het plangebied ontbreken wateren of watergangen en is sprake van lichtverstoring. Negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op deze baardvleermuis, kleine dwergvleermuis en meervleermuis zijn in het plangebied uitgesloten.

Echter zijn zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis in het gebouw in het plangebied niet uitgesloten. Voor deze soorten bieden enkele open stootvoegen en openingen onder de dakoverstekken (zie afbeelding 5) toegang naar geschikte ruimtes, o.a. de spouwmuren. Ook zijn negatieve effecten op massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis gezien de volume van de spouwmuren in het plangebied niet uitgesloten.

Afbeelding 5: Openingen in het gebouw in het plangebied (rode pijlen), met name open stootvoegen (links) en onder de dakoverstekken (rechts) die gebouwbewonende vleermuissoorten toegang naar geschikte ruimtes bieden (Foto's: Laneco, 2022).

Conclusie

De aanwezigheid van zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van de gebouwbewonende gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis, en massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis is in het plangebied niet uitgesloten. Het slopen van het gebouw tast deze mogelijke verblijfplaatsen aan, waardoor nader onderzoek naar bovengenoemde verblijfplaatsen van de desbetreffende soorten noodzakelijk is.

Negatieve effecten door de geplande ingrepen op verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in bomen en essentiële foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn in het plangebied uitgesloten.

2.5.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten ekster (*Pica pica*), gierzwaluw (*Apus apus*), houtduif (*Columba palumbus*) en huismus (*Passer domesticus*) waargenomen. In het gebouw is een nest van koolmees aangetroffen (zie afbeelding 6).

Afbeelding 6: Aangetroffen nest (rode pijl) van koolmees (Foto: Laneco, 2022).

Alle vogels zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming (Artikel 3.1/3.2 Wet natuurbescherming en Vogelrichtlijn). Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan. Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld: kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: ransuil (*Asio otus*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Door de leefwijze van deze soorten is het niet mogelijk om bij directe verstering van de nesten te voldoen aan de bepalingen uit de Wet natuurbescherming. De lijst van jaarrond beschermde vogels is in september 2009 door het ministerie van LNV gepubliceerd. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

In het plangebied en de ruime omgeving komen volgens de verspreidingsgegevens de soorten boomvalk (*Falco subbuteo*), buizerd (*Buteo buteo*), gierzwaluw, grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), havik (*Accipiter gentilis*), huismus, kerkuil, oehoe (*Bubo bubo*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), ransuil, roek (*Corvus frugilegus*), slechtvalk, sperwer (*Accipiter nisus*), steenuil en wespandief (*Pernis apivorus*).

Roofvogels broeden zowel in cultuur- (bijvoorbeeld sperwer), half open cultuur- (bijvoorbeeld boomvalk en slechtvalk) en natuurlandschappen (bijvoorbeeld buizerd, havik en wespandief). Ten tijde van het veldbezoek stonden de bomen in het blad,

waardoor eventuele nesten van boomvalk, buizerd, havik, sperwer en wespandief in boomkronen niet waargenomen konden worden. Nesten van en daarmee negatieve effecten op deze soorten zijn daarom in het plangebied niet uitgesloten. Echter broedt slechtvalk op hoge kantoorgebouwen en torens. Het gebouw in het plangebied is door een beperkte hoogte ongeschikt als broedlocatie voor slechtvalk en negatieve effecten op deze soort zijn uitgesloten.

Gierzwaluw is een soort die alleen in de zomer in Nederland aanwezig is en erg kritisch ten aanzien van zijn nestlocatie is. De soort broedt graag in kolonies en in rotsachtig biotoop of in bebouwing en heeft minimaal 3 meter vrije ruimte onder de nestlocatie nodig om weg te kunnen vliegen. Huismus is een standsoort in Nederland en leeft in en nabij menselijke bebouwing, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Het dier bouwt zijn nest in of tegen bebouwing (bijvoorbeeld in een dichte klimop of onder een dakpan) en heeft voldoende schuilmogelijkheden en zandbaden nodig. Het gebouw in het plangebied biedt geen openingen naar geschikte ruimtes en nestlocaties voor deze soorten. Negatieve effecten door de beoogde ingrepen op gierzwaluw en huismus zijn in het plangebied uitgesloten.

De grote gele kwikstaart is een holenbroeder die graag langs snelstromende beken en rivieren in natuurlijke oevers, onder bruggen, bij watermolens en stuwten nestelt. De ooievaar komt voor in agrarische gebieden zoals beheerde weilanden en maakt vaak gebruik van kunstmatige nestgelegenheden, zoals telefoonpalen, schoorstenen, kerktorens en hoogspanningsmasten. In en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen wateren en watergangen aanwezig en hoge structuren die als nestgelegenheid voor ooievaar kunnen dienen ontbreken. Negatieve effecten door werkzaamheden in het plangebied op grote gele kwikstaart en ooievaar zijn uitgesloten.

Steenuil en kerkuil komen voor in half open agrarisch landschap, broeden op relatief rustige plaatsen en zijn veelal afhankelijk van nestkasten. Oehoe broedt voornamelijk op rotsachtige richels. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestkasten of sporen van uilen aangetroffen, met name braakballen, kalksporen, veren of (roestende) individuen. Ook ontbreken in het plangebied voor kerkuil, oehoe en steenuil geschikte nestgelegenheden en door de ligging in de bebouwde kom en een hoge mate aan menselijke verstoring zijn negatieve effecten op kerkuil, oehoe en steenuil in het plangebied uitgesloten.

De ransuil leeft in verschillende gebieden en maakt vaak gebruik van oude kraaien- en eksterne nesten om in te broeden, voornamelijk in hoge, donkere plekken in grote bomen. De bomen in het noordelijke deel van het plangebied zijn potentieel geschikt als nestgelegenheid voor ransuil. Echter stonden ten tijde van het veldbezoek de bomen in het blad, waardoor eventuele nesten niet waargenomen konden worden. Nesten van en daarmee negatieve effecten op deze soort zijn daarom in het plangebied niet uitgesloten.

Roek leeft in grote kolonies en maakt meerdere nesten bij elkaar in vrijstaande, hoge groepen bomen langs snelwegen, treinsporen, kanalen en soms ook in dorpen. Tijdens

---

het veldbezoek zijn geen individuen en kolonies van roek in het plangebied vastgesteld. Hierdoor zijn negatieve effecten op roek in het plangebied uitgesloten.

De directe omgeving van het plangebied biedt geschikt leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten, zoals ringmus (*Passer montanus*). Soorten van deze lijst vallen onder de bescherming van de Wet natuurbescherming als er effecten op populatieniveau op kunnen treden door een ingreep. De directe omgeving van het plangebied wordt door de geplande werkzaamheden niet aangetast. Effecten op deze soorten worden dan ook niet verwacht. Verder moeten de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, die globaal loopt van half maart tot half juli. De werkzaamheden mogen alleen in het broedseizoen uitgevoerd worden als er een gerichte controle naar broedvogels is gedaan binnen drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden.

Conclusie

Op basis van de verspreidingsgegevens en biotoopinschattingen tijdens de veldverkenning zijn negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, roek, slechtvalk en steenuil in het plangebied uitgesloten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Echter is de aanwezigheid van nesten van en daarmee negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespandief in boomkronen in het plangebied niet uitgesloten. Middels een veldbezoek, wanneer er geen blad aan de bomen zit, kan worden onderzocht of binnen het plangebied potentieel nesten van deze soorten aanwezig zijn. Indien geschikte nesten aanwezig zijn, is nader onderzoek naar bovengenoemde soorten noodzakelijk.

2.5.5 Amfibieën en reptielen

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen en dergelijke en voor sommige soorten vergraafbaar zand). Ook reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving.

Alle inheemse reptielen zijn in de Wet natuurbescherming beschermd. Van amfibieën kunnen diverse nationaal beschermde soorten in en in de directe omgeving van het plangebied voorkomen zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Uit de ruime omgeving is het voorkomen van de nationaal beschermde soorten en Europees beschermde soorten amfibieën en reptielen bekend, met name hazelworm (*Anguis fragilis*), kamsalamander (*Triturus cristatus*), levendbarend hagedis (*Zootoca*

vivipara), poelkikker (*Pelophylax lessonae*), ringslang (*Natrix natrix*), rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*).

Het plangebied ligt in de bebouwde kom, wordt omgeven door infrastructuur en bebouwing en natuurlijke en/of permanente wateren ontbreken in en in de directe omgeving van het plangebied. Het centrale en westelijke deel van het plangebied is bijna volledig verhard, bebouwd en open. De oostelijke helft van het plangebied bestaat uit open en parkachtig terrein met vegetatie en ondergroei; echter vindt hier veel verstoring door mensen en vooral honden plaats en wordt het terrein intensief beheerd. Samenvattend is het plangebied ongeschikt als leefgebied voor amfibieën en reptielen. Negatieve effecten door de beoogde ingrepen op amfibieën en reptielen zijn in het plangebied uitgesloten.

Er wordt geadviseerd, tijdens de werkzaamheden het vormen van waterhoudende laagtes te voorkomen om een kolonisatie door rugstreeppad, een pionierssoort die in gebieden met vergraafbaar zand en onbeschaduwde terreinen voorkomt, te voorkomen.

2.5.6 Overige soortgroepen

Vissen, insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen stellen strikte eisen aan hun omgeving. De soorten hebben vaak natuurlijke watergangen (poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen), specifieke waardplanten of specifieke natuurlijke biotopen nodig zoals heide, bos, heischraal grasland en/of kleine landschapselementen (met vergraafbaar zand).

Het plangebied ligt in de bebouwde kom in een stedelijke omgeving, is deels verhard en bebouwd, en deels een parkachtig terrein onder sterke menselijke invloed. In en in de directe omgeving is geen toegankelijk en geschikt water met natuurlijke oevers of natuurlijk biotoop met natuurlijke begroeiing aanwezig. Daarom zijn negatieve effecten op vissen, insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen binnen het plangebied uitgesloten.

---

3 CONCLUSIE

Het plangebied ligt aan de Groeneweg 58 te Rhenen en omvat het gebouw van sport- en recreatiecentrum 't Gastland met een open parkeerplaats en omliggend terrein. Hier is men voornemens om het gebouw te slopen en de omgeving te herinrichten. Laneco heeft in opdracht van gemeente Rhenen de beoogde herinrichting getoetst aan de Wet natuurbescherming en een quick scan flora en fauna uitgevoerd.

3.1.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het NNN. Door de geplande werkzaamheden zal geen NNN-gebied verloren gaan. Gezien de lokale aard van ingreep, de huidige situatie en tussenliggende elementen zijn effecten op het dichtstbijzijnde NNN-gebied (140 meter ten zuidoosten) niet te verwachten. Vanuit het NNN gaat geen externe werking.

3.1.2 Overige beleidskaders

In het plangebied zijn geen andere beleidskaders uit het Natuurbeheerplan (NBP) van toepassing. Het plangebied ligt in de bebouwde kom.

3.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied ligt op circa 450 meter ten oosten van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied "Rijntakken". Door de voorgenomen ingrepen gaat geen Natura 2000-gebied verloren. Effecten op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied door externe invloeden van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling, zijn gezien de tussenliggende elementen op voorhand uitgesloten.

In deze fase is nog niet bekend hoe de aanleg- en gebruikersfase uitgevoerd worden. Tijdens de aanlegfase, i.e. het realiseren van nieuwbouw, kunnen hogere stikstofemissies in vergelijking met de huidige situatie ontstaan.

3.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom Boswet. Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming is dan niet van toepassing. Voor het kappen van bomen in het plangebied kan een kapvergunning en/of omgevingsvergunning van de gemeente noodzakelijk zijn.

3.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet natuurbescherming moet worden getoetst of er door de ingreep sprake is van negatieve effecten op (potentiële) vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van (beschermde) plant- en diersoorten.

Binnen het plangebied kunnen een aantal nationaal en Europees beschermde soorten voorkomen, waarvoor voor aantasting van rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van de individuele diersoorten zijn gebouwbewonende vleermuissoorten (gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis) in het gebouw en boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer, wespendif en eekhoorn in bomen in het plangebied niet uit te sluiten. De geplande werkzaamheden tasten mogelijke nest- en verblijfplaatsen van deze soorten aan.

De overige in de omgeving voorkomende (niet-vrijgestelde) nationaal of Europees beschermde plant- en diersoorten zijn in het plangebied uitgesloten. Ook zijn verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van beschermde soorten uitgesloten.

3.5 CONSEQUENTIES

3.5.1 Stikstofberekening

Om significante effecten op omliggende Natura 2000-gebieden door het project te bepalen, en indien een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk is, is een stikstofberekening noodzakelijk. Deze berekening kan uitsluitend geven over de stikstofemissie als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling en de depositie op Natura 2000-gebieden. Als sprake is van een toename aan stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten, dan moet nader onderzoek middels een voortoets stikstofdepositie uitwijzen of er sprake is van significant negatieve effecten.

3.5.2 Nader onderzoek

In het kader van de Wet natuurbescherming dient daarvoor te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast. Dit kan niet worden uitgesloten zonder nader veldonderzoek voor de volgende in de vorige paragraaf genoemde soorten:

- Boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespendif, nestplaatsen (Vogelrichtlijn) en eekhoorn, rust- en verblijfplaatsen (Wet natuurbescherming): Eenmalige controle op de aanwezigheid van potentieel geschikte nesten in een periode wanneer er geen blad aan de bomen zit. Indien potentieel geschikte nesten aanwezig zijn, is nader onderzoek noodzakelijk.

- Gebouwbewonende vleermuizen; zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen (Wet natuurbescherming en bijlage IV Habitatrichtlijn): Onderzoek conform het Vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2021) bestaat uit drie onderzoeksrondes in de periode half mei t/m half juli en twee onderzoeksrondes in de periode half augustus t/m eind september. Onderzoeken gedurende beide periodes dienen plaats te vinden om een volledig beeld te krijgen van de functie van het gebouw voor vleermuizen.
- Gewone dwergvleermuis, massawinterverblijfplaatsen (Wet natuurbescherming en bijlage IV Habitatrichtlijn): Onderzoek conform het Vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2021) bestaat uit twee onderzoeksrondes vanaf middernacht in de periode augustus t/m half september.

3.5.3 Algemene voorwaarden

Twee algemene voorwaarden vanuit de Wet natuurbescherming zijn altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels) door een ervaren specialist mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
  - Werkzaamheden, zoals graaf- en kapwerkzaamheden en het verwijderen van begroeiing, te starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
  - Het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

3.6 AANBEVELINGEN

Er zijn vanuit ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van een natuurinclusieve inrichting en een verhoging van de biodiversiteit:

- Bij het aanbrengen van beplanting wordt aanbevolen om gebruik te maken van inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten zoals: zwarte els (*Alnus glutinosa*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), zomerlinde (*Tilia platyphyllos*), winterlinde (*Tilia cordata*), zomereik (*Quercus robur*), zoete kers (*Prunus avium*), vuilboom (*Rhamnus frangula*), gewone vogelkers (*Prunus padus*), Gelderse roos (*Viburnum opulus*), wilde kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*), lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), hazelaar (*Corylus avellana*), heggenroos (*Rosa corymbifera*), hondsroos (*Rosa canina*), bosroos (*Rosa arvensis*), sleedoorn (*Prunus spinosa*) en eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*). Dergelijke soorten bevorderen de aanwezigheid van een keten aan soorten (zoals insecten, vogels en vleermuizen). Ook is het

aangeraden om gevarieerde plantensoorten te gebruiken zodat voedselmogelijkheden voor vogels en insecten verspreid zijn over het jaar. Tevens bevelen wij aan om een groot insectenhotel te plaatsen ter bevordering van de bevruchting van planten en het voedselaanbod voor vogels te vergroten.

- Gebruik bij de inrichting voor nieuwe verlichting gebundelde en naar beneden gerichte armaturen die niet uitstralen naar de omgeving.
- Nieuwbouw kan geschikt worden gemaakt voor vleermuizen door het gebruik van inbouwvleermuiskasten of door op een hoogte van 2,5 meter en hoger in muren in verschillende windrichtingen (voorkeur voor zuidgerichte zijden) open stootvoegen van 2 centimeter bij 5 centimeter breed aan te brengen. Een andere optie is het creëren van 2 centimeter ruimte achter houten gevelbetimmering of het aanbrengen van kierende planken.
- Nieuwbouw kan ook geschikt worden gemaakt voor huismus en gierzwaluw door bijvoorbeeld:
  - Het plaatsen van gevelkasten;
  - Het twee pannen hoger plaatsen van vogelschroot;
  - Het laten oversteken van de nokpannen en het opruwen van de windveren onder de nokpannen.

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER

1.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een onderdeel van het natuurbeleid en heeft als doel het behoud van biodiversiteit. Gebieden die zijn aangewezen als onderdeel van NNN vormen een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland. Per NNN-gebied zijn natuurdoelen vastgelegd in het ruimtelijke provinciale beleid, waarmee rekening gehouden moet worden bij planologische ontwikkelingen. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat activiteiten niet strijdig mogen zijn met de natuurdoelen.

1.1.1 Overige beleidskaders

Naast het NNN kunnen ook andere provinciale en gemeentelijke beleidskaders van toepassing zijn in het plangebied. Ook deze beleidskaders zijn niet verankerd in natuurwetgeving, maar dienen wel een rol te spelen in de planologische afweging.

1.2 WET NATUURBESCHERMING

1.1.2 Onderdeel gebiedsbescherming – Natura 2000

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

1.1.3 Onderdeel houtopstanden

Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming (voorheen de Boswet) heeft als doel bossen te beschermen en de bestaande oppervlakte bos- en houtopstanden in Nederland in stand te houden. Kort gezegd, alles wat bos is, moet bos blijven. Indien een houtopstand onder de Wet Natuurbescherming valt en deze gekapt gaat worden, moet een kapmelding worden gedaan. Ook verplicht de Wet natuurbescherming om de betreffende grond binnen drie jaar opnieuw in te planten, de zogenaamde herplantplicht. Als bos definitief gekapt wordt, zal een ontheffing of compensatie van deze herplantplicht verleend moeten worden. De herplantplicht is niet van toepassing voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Houtopstanden vallen onder de Wet natuurbescherming als het zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend betreffen die:

- buiten 'de bebouwde kom Boswet' liggen;
- een oppervlakte hebben van 10 are of meer;
- rijbeplantingen die meer dan 20 bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen.

1.1.4 Onderdeel soortenbescherming

Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage I

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
Dit zijn alle soorten in onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- *Nationaal beschermde soorten:*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het betreft hier de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Een project kan in strijd zijn met de Wet natuurbescherming wanneer een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van de Vogelrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten geldt:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten geldt volgens de Wet natuurbescherming altijd de zorgplicht (artikel 1.11). De zorgplicht schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor inheemse planten en dieren moeten voorkomen – of ze nu beschermd zijn of niet – en zorgvuldig met onze omgeving om moeten gaan. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.

BIJLAGE 2 LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (redactie), 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & Van Delft, J.J.C.W. (redactie). (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Leiden, Nederland: Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland.

De Wild, W.W., Brekelmans, F.L.A., Van Emmerik, W.A.M. & Spier, J.L. (2016). *Atlas van Amfibieën en Reptielen*. Utrecht, Nederland: RAVON.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierversamenwerking (2021). Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierversamenwerking.nl

Websites:

Natura 2000, 2022. *Natura 2000 gebieden*. Geraadpleegd in mei 2022 van <https://www.natura2000.nl/gebieden/utrecht>

NDFF & RAVON, 2022a. *NDFF Verspreidingsatlas Amfibieën*. Geraadpleegd in mei 2022 van <https://www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen>

NDFF & RAVON, 2022b. *NDFF Verspreidingsatlas Reptielen*. Geraadpleegd in mei 2022 van <https://www.verspreidingsatlas.nl/reptielen>

NDFF & VAATPLANTEN, 2022. *NDFF Verspreidingsatlas Vaatplanten*. Geraadpleegd in mei 2022 van <https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

NDFF & ZOOGDIEREN, 2022. *NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren*. Geraadpleegd in mei 2022 van <https://www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren>

Provincie Utrecht, 2022a. *Natuurnetwerk Nederland (NNN)*. Geraadpleegd in mei 2022 van https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/NL.IMRO.9926.2020OWVISIE-VA01?s=SANMmAIGAWuZIkGnJDgUkAoxloBTQTrEP4B_BA4jfv4AHMA

Provincie Utrecht, 2022b. *Natuurbeheerplan 2022*. Geraadpleegd in mei 2022 van <https://webkaart.provincie-utrecht.nl/viewer/app/Webkaart?bookmark=109a0fed4acb445f8d74928f80f44ee5>